

Årets
växt
2020

En trio balsaminer

En trio balsaminer

De tre balsaminer som är Årets växter har väldigt olika framtoning. Bland de tre svenska arterna i släktet balsaminer är springkorn ganska ovanlig och har höga krav på sin växtplats. Blekbalsamin å andra sidan kan vara ett besvärligt ogräs, medan slutligen jättebalsamin är en invasiv art som bör utrotas. Vi behöver veta mer om alla tre arternas förekomst och utbredning i Sverige.

Balsaminerna är ettåriga örter med sambladiga blommor försedda med en sporre där nektar bildas. Frukten är en kapsel som öppnar sig explosivt vid beröring varvid kapselflikarna krullar ihop sig och fröna slungas ut. Släktesnamnet *Impatiens* betyder otålig eller känslig och syftar på detta.

Springkorn *Impatiens noli-tangere*, växer på skuggiga, fuktiga, mullrika ställen, till exempel vid berggrötter, i skogskärr eller längs å- och bäckraviner. Den upp till meterhöga örten bildar ofta stora bestånd, ibland utan att blomma. Växten är kal och har en saftig stjälk med uppsvällda leder. Bladen är strödda, tunna, äggrunda och är trubbigt sågade. Blomman är klargul med brunröda prickar, 3–4 cm lång, med en lång, tillbakaböjd sporre. Blommorna hänger på långa skaft från bladvecken.

Artepitetet *noli-tangere* betyder ”rör mig ej” och syftar på den explosiva fröspridningen. Namnet springkorn kommer från tyskan och betyder ”hoppande frön”. Springkornet är mindre allmänt. Utbredningen är från Skåne till mellersta Sverige upp till Norrbotten. Den saknas dock i flera landskap.

Blekbalsamin *I. parviflora*, kan förväxlas med springkorn när den inte blommor. Bladen är nedtill motsatta men strödda upptill, är äggrunda, tunna, och vasst sågade. Växten är ganska lågväxt, 30–60 cm. Blommorna är relativt små, 1–1,5 cm långa, blekgula med rak sporre, samt har uppräta blomskäft. Artepitetet *parviflora* betyder ”med små blommor”. Blekbalsaminen växer på allehanda fuktiga platser som parker, sjösträn-

Blekbalsamin

der och ruderatmarker, och kan breda ut sig i stora bestånd. Arten är ganska vanlig från Skåne till Uppland, men uppträder tillfälligt även längre norrut. Arten kommer ursprungligen från Sibirien men har förvildats och spridit sig i hela Europa. Den är nu under spridning också i Sverige och kan vara ett besvärligt ogräs.

Jättebalsamin *L. glandulifera*, är en högväxt art, 0,5–2,5 meter. Hela växten är köttig med en kraftig, ihållig stjälk. Bladen sitter motsatta eller tre och tre i krans. De är lansettlika– äggrunda, vasst sågade, och har skaftade glandler vid basen, därav artepitetet glandulifera. Blommorna är stora, 2,5–4 cm långa, rosenröda eller ibland vita, med kort nedåtböjd sporre. Den växer i fuktig till våt, mullrik mark, och är inte kräsen vad gäller växtplatsen. Den sprider sig snabbt med frön och breder gärna ut sig i stora bestånd.

Blekbalsamin

Jättebalsamin

Jättebalsaminen finns nu i hela landet utom fjällkedjan. Arten härstammar från Himalaya och är införd till Europa. Den är listad i EU:s förteckning över invasiva främmande arter, vilket innebär att den är förbjuden att importera, odla eller sätta ut i naturen.

Under 2020 är du välkommen att rapportera fynd av våra tre arter balsaminer.

Lägg in dina fynd direkt i Artportalen (www.artportalen.se) och då helst med foto på de artskiljande karaktärerna – speciellt blommorna och bladen. Försök att uppskatta antalet plantor, beskriv biotopen, och för springkorn, ange om något hot mot lokalen föreligger.

Jättebalsamin

Skicka in dina fynd senast 15 oktober 2020. Välkommen med dina rapporter!

Svenska Botaniska Föreningen är en ideell rikstäckande förening för alla som är intresserade av botanik.

Vi ger ut två tidskrifter, *Svensk Botanisk Tidskrift* och *Vilda Växter*, och ordnar olika aktiviteter inom botanikens område. Vi anordnar årliga botanikdagar i något svenskt landskap, botaniska resor både inom och utanför Sverige, samt "De vilda blommornas dag" tillsammans med övriga botaniska föreningar i Norden.

Vi svarar även på frågor om botanik och arbetar för att skydda vilda växter genom Floraväktarna och genom att agera i olika naturskyddsärenden.

Läs mer om föreningen och vad vi gör på vår webbplats (svenskbotanik.se).

Att bli medlem i SBF är ett bra sätt att stödja vårt arbete med hotade arter och miljöer. Anmäl dig på svenskbotanik.se